

19.5.2003

2545/4/00

Ratkaisija : Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anu Rita

TERVEYDENTILAA KOSKEVAN TIEDON LUOVUTTAMINEN

1

KANTELU

A katsoo asiamiehensä laatimassa, eduskunnan oikeusasiamiehelle 13.11.2000 osoittamassaan kantelukirjoituksessa, että hänen terveystietojaan on levitetty ilman hänen lupansa ja ilman aihetta. A pyytää oikeusasiamiestä määräämään asiassa suoritettavaksi esitutkinnan. A ilmoittaa vaativansa rangaistusta ja tulevansa vaatimaan korvausta myöhemmin ilmoittamansa määrän.

A kertoo olleensa Tampereen käräjäoikeudessa vastaajana asiassa, jossa hänen vuokranantajansa on vaatinut hänen häätämistään. A:n mukaan vuokranantaja on jutun yhteydessä jättänyt kirjalliseksi todisteeksi asiakirjan, jossa Nokian kihlakunnan poliisilaitoksen komisario B on kirjoittanut A:n olleen "pakkopäätöksellä" hoidossa Pitkäniemen sairaalassa.

2

SELVITYS

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatietoja

Komisario B:n selvityksen mukaan A:n vuokranantaja on pyytänyt saada häätöoikeudenkäyntiä varten tietoja A:n hallussa olleeseen asuinhuoneistoon kohdistuneista poliisin toimenpiteistä. B kertoo selvittäneensä kaikki kyseisessä asunnossa tapahtuneet poliisitoimenpiteet poliisin rekistereitä käyttäen. B toteaa tehneensä päätöksen antaa tiedot lausunnon muodossa ja olleensa tietoinen siitä, ettei vuokranantajan asiamies voisi mitenkään saada tietoja pyytämällä niitä rekisterinpitäjän kautta.

B:n mukaan kantelussa tarkoitettu lausunnon kohta on suora lainaus Nokian poliisilaitoksen ilmoituksesta ---. B huomauttaa, ettei hän tullut tietoja kirjatessaan millään tavoin huomioineeksi sitä, että tietojen mukana oli maininta hoidosta Pitkäniemen sairaalassa ja että tuo kohta oli mukana

selvittämässä sitä, miksi poliisi oli hakenut A:n asunnosta kissan ja koiran väliaikaishoitoon.

B katsoo selvityksessään, ettei hänen laatimassaan lausunnossa sanatarkasti tulkiten todeta A:n sairaudesta mitään. B kertoo antaneensa tietoja asiassa asianosaisena olleelle kiinteistöasakeyhtiön edustajalle kirjallisen pyynnön perusteella ja pyynnöstä ilmi käyvistä syistä sekä toteaa tuosta pyynnöstä selviävän, kuinka ongelmallinen tapaus oli.

3.2

Kantelussa tarkoitetun terveydentilatiedon luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (JulkL) 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön terveydentilasta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon palvelusta ovat salassa pidettäviä.

JulkL:n 23 §:n mukaan viranomaisen palveluksessa oleva ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan viranomaisessa toimiessaan tietoonsa saamaa seikkaa, josta on säädetty vaitiolovelvollisuus.

Salassa pidettävä tieto voidaan antaa vain, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.

Katson, toisin kuin komisario B, että maininta "pakkopäätöksellä" hoidossa olosta Pitkämäen sairaalassa kertoo A:n terveydentilasta. Lienee varsin yleisesti tiedossa, minkä tyyppisiä sairauksia Pitkämäen sairaalassa hoidetaan ja mihin sairauksiin saattaa liittyä "pakkopäätös". Lisäksi B:n kirjaama merkintä sisältää joka tapauksessa salassa pidettävän tiedon A:n saamasta terveydenhuollon palvelusta. A:n vuokranantajaa on pidettävä asiassa sivullisena, jolla ei ole ollut oikeutta saada salassa pidettävää tietoa.

Voin yhtyä Nokian kihlakunnan poliisipäällikön ja tietosuojavaltuutetun kantaan siitä, ettei A:n terveydentilaa ja hänen saamansa terveydenhuollon palvelua koskevan tiedon luovuttamiseen löydy laissa säädettyä perustetta.

Katson, että komisario B on menetellyt virheellisesti antamalla JulkL:n 24 §:n 1 momentin 25 kohdan säännöksen vastaisesti A:n vuokranantajalle lausunnon, josta on käynyt ilmi A:n terveydentilaa ja hänen saamaansa terveydenhuollon palvelua koskeva tieto.

Komisario B:n menettelyä arvioidessani olen ottanut huomioon, että hän on selvityksensä mukaan antanut tiedon lähinnä ajattelemattomuuttaan. Nokian kihlakunnan poliisipäällikkö on lausunnossaan todennut, että julkisuuslaki ja henkilörekisterilainsäädäntö on erittäin monimutkainen ja tulkinnanvarainen, ja että käytännössä joudutaan jatkuvasti tilanteisiin, joissa säännösten oikeasta soveltamisesta ei ole kenelläkään tietoa. Olen itsekin sitä mieltä, että julkisuus- ja salassapitosäännöksiä voidaan yksittäisen poliisimiehen näkökulmasta pitää melko monimutkaisina ja vaikeina soveltaa. Tietääkseni poliisihallinnossa ei tapahtuma-aikaan ole myöskään ollut käytettävissä

lainsäädännön tulkitsemisen avuksi ohjeistusta siitä, miten tällaisessa asiassa tulisi menetellä.

Nämä seikat huomioon ottaen harkitsen riittäväksi antaa komisario B:lle huomautuksen lainvastaisesta menettelystä.

3.3

Julkisuus - ja salassapitosäännösten soveltamisesta yleensä

Tämän ja eräiden muiden kanteluasioiden perusteella vaikuttaa siltä, etteivät viranomaisten toiminnan julkisuutta ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset kaikkialta osin ole riittävin hyvin niitä soveltamaan joutuvien poliisimiesten tiedossa. Tästä syystä tietoja antavat poliisimiehet eivät aina tunnista tai edes havaitse salassa pidettäviä tietoja.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki asettaa viranomaiselle velvollisuuden huolehtia henkilöstön koulutuksesta ja ohjeistuksesta hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi. Lain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisen tulee huolehtia muun muassa siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta sekä tietojen antamisessa ja käsittelyssä sekä niiden ja asiakirjojen suojaamisessa noudatettavista menettelyistä, samoin kuin siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan.

Saamani tiedon mukaan sisäasiainministeriön poliisiosastolla on valmisteltavana ohje julkisuuslainsäädännön soveltamisesta poliisihallinnossa. Tämän vuoksi en katso poliisiosaston vastuulla olevan koulutuksen ja ohjeistuksen osalta olevan aiheutta enempää toimenpiteisiin kuin, että korostan tällaisen ohjeen tärkeyttä ja kiireellisyyttä. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni sisäasiainministeriön poliisiosastolle tiedoksi.

- - -

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan komisario B:lle huomautuksen hänen kohdassa 3.2 kerrotusta lainvastaisesta menettelystä.

Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lisäksi lähetän päätökseni tiedoksi sisäasiainministeriön poliisiosastolle ja Nokian kihlakunnan poliisipäällikölle päätöksestä ilmenevässä tarkoituksessa.